



Gonny Tromp

geeft ruimte aan ontwikkeling van kind en ouder

**Congres Passende Kinderopvang, 23 mei 2019
“Werken met Pikler in de babyopvang”**

Kinderarts en pedagoog Emmi Pikler is vooral bekend geworden door haar ideeën over spel en beweging, maar minstens zo belangrijk is de responsieve verzorging waar met name de hechting plaatsvindt.

Ze heeft 50 jaar baby's en peuters geobserveerd, bestudeerd en gevolgd in hun ontwikkeling, in haar kindertehuis in Boedapest. Haar kennis heeft ze omgezet in praktische handvatten om een kind te laten opgroeien tot een zelfbewust mens.

*Werken met de visie van Pikler, is werken vanuit preventie. We gaan uit van het 'gewone' kind, hem goed waar te nemen in zijn behoefte, en met gedegen kennis van zijn spel en bewegingsontwikkeling.

*Werken met Pikler stimuleert de algehele ontwikkeling van het kind: taalontwikkeling, bewegingsontwikkeling, spelontwikkeling en laat een kind zijn competenties ervaren: dit kan ik en ik weet me geliefd en gehoord en gezien.

Het kindbeeld van 'het competente kind'

In de visie van Pikler leren en ontwikkelen baby's zich vanuit eigen initiatief en vanuit eigen mogelijkheden. Kinderen willen van nature leren en ontwikkelen, zijn nieuwsgierig en zoeken vanaf dag één na de geboorte actief contact met ons. Pikler noemt dit 'het competente kind'.

Ontwikkeling vanuit rugligging

Laat een kind vanaf zijn geboorte zelf bewegen vanuit het liggen op zijn rug. Hij heeft een aangeboren 'programma' om zelf zijn bewegingsontwikkeling te doorlopen. Wij hoeven hem dat niet te leren. Hij doet het helemaal uit zichzelf als wij hem daar de ruimte voor geven. Gewoon liggend op zijn rug. Wanneer aan de zwaartekracht. Het ontdekken van zijn handjes, het drukken van de voetjes in de grond waardoor er beweging in de romp komt en zo langzaam ontdekt een kind wat hij allemaal kan met zijn lichaam.

Spelen en bewegen vanuit eigen initiatief

In zijn spel leert een kind het meeste van zelf spelen en eigen ontdekkingen doen. Eigen ervaringen beklijven namelijk beter dan nadoen wat een volwassene voorstelt. Met passend speelmateriaal en ruimte voor eigen initiatief, kan het zijn eigen ideeën volgen. Hij leert hierdoor zichzelf kennen en de wereld om hem heen.

Zelf spelen versterkt zijn gevoel van autonomie: hij kan zelf bepalen waarmee hij speelt en hoe lang. Daarbij ontdekt hij zijn interesses, zijn voorkeuren, zijn mogelijkheden en grenzen. Hij leert problemen oplossen als iets niet meteen lukt, hij leert plezier hebben in wat hij al kan. Door de vrijheid om zelf te kunnen spelen, ontwikkelt het kind zijn zelfbewustzijn en voelt het zich competent.

Spelen hoeven we een kind niet te leren, dat kan hij zelf. Het is aan de volwassene om kinderen gelegenheid tot spel te geven.

Klimmen en klauteren

Baby's bewegen graag en veel. Dat weten alle ouders en pedagogisch medewerkers. De paradox is dat we kinderen juist op jonge leeftijd veel vast zetten in wippers, stoeltjes of ander 'kuipjes'. Als ze 4 jaar en naar school gaan, wordt er steeds vaker een bewegingsachterstand gesignaleerd en moeten we kinderen motiveren om meer naar buiten te gaan en te bewegen. Een gemist kans voor het jonge kind. Als we zijn behoefte aan beweging waarnemen en erkennen en daaraan tegemoet komen, zullen kinderen opgroeien met plezier in bewegen. En de bonus is een goede motorische ontwikkeling die een kind op alle gebieden van zijn ontwikkeling ondersteunt: sociaal emotioneel, cognitief en bij het leren van taal.

*Als kinderen gaan tijgeren en kruipen: een groot stevig kussen/houten kist om overheen te gaan zodat ze hoogte/diepte verschillen ervaren, dat doet een beroep op balans en evenwicht, leren om risico's inschatten.

*de kinderen niet in houdingen zetten waar ze niet zelf in en uit kunnen komen, bijvoorbeeld op de billen zetten als ze nog niet zelf tot zit kunnen komen.

Verzorging met aandacht

Door de manier waarop een kind aangeraakt wordt, krijgt hij een boodschap over wie hij is, of hij de moeite waard is of dat hij de zoveelste in de rij is die nog een luier moet krijgen.

Verzorgingstijd is ook hechtingstijd. Een kind heeft pas plezier in zijn spel als de relatie met de volwassene gewaarborgd is, hij kan zijn nieuwsgierigheid pas volgen vanuit het vertrouwen dat hij geliefd wordt. Hij heeft ons nodig voor liefde, erkenning en aandacht. Geef dat tijdens de momenten die je toch al samen bent: luier, eten naar bed. Tijdens dit contact krijgt een kind een belangrijke boodschap over zichzelf door de manier waarop hij verzorgd wordt doordat de volwassene laat zien: ik heb aandacht voor je, ik ben er voor je. Deze belangrijke sociale ervaring vergroot zijn gevoel van eigenwaarde.

De rol van pedagogisch medewerkers:

* Minder doen en meer kijken.

Door goed te kijken, leer je de kinderen kennen en kun je te weten komen wat hij ons wil vertellen, wanneer hij ons nodig heeft voor bijvoorbeeld een fles, slaap of een schone luier. Door daar beter op in te spelen ontstaat er rust op de groep en voelen de kinderen zich beter gezien en gehoord, het komt ten goede aan de band met de kinderen.

*De pedagogisch medewerker creëert de voorwaarde voor het eigen spel van de kinderen. Ze kijkt nauwkeurig naar het spel van ieder kind en ze heeft kennis van de spel- en bewegingsontwikkeling en weet waar het aan toe is in zijn eigen onderzoek en welk materiaal daarvoor geschikt is.

*Om tot eigen spel te komen, heeft een kind een goede band met de pedagogisch medewerker nodig, dat hij zich veilig voelt bij haar en op de groep. Deze band ontstaat vooral tijdens de verzorgmomenten, op de commode en bij het eten en drinken.

* Tijdens de verzorging geeft de pedagogisch medewerker woorden aan wat het kind doet en ze volgt zijn blik. Ze geeft oriëntatie door te vertellen wat er gaat gebeuren. De baby wil jou snappen en dan moet je voorspelbaar zijn

*De pedagogisch medewerker is met interesse aanwezig en reageert op voor het kind belangrijke momenten, ze ziet wat hij gedaan heeft: 'je hebt alle auto's in de emmer gedaan'.

AFSLUITING